

Коробович Л. П.
Міжнародний економіко-гуманітарний університет
імені академіка Степана Дем'янчука

АПРОБАЦІЯ МОДЕЛІ МОНІТОРИНГУ РЕЗУЛЬТАТИВНОСТІ НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ В СИСТЕМІ ПЕДАГОГІЧНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ ВИЩОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ НЕДЕРЖАВНОЇ ФОРМИ ВЛАСНОСТІ

В статті представлені матеріали апробації моделі моніторингу результативності навчально-виховного процесу в системі педагогічного менеджменту вищого навчального закладу недержавної форми власності отримані під час її експериментальної перевірки.

Ключові слова: моніторинг результативності навчально-виховного процесу, модель моніторингу результативності навчально-виховного процесу.

Апробація моделі моніторингу результативності навчально-виховного процесу в системі педагогічного менеджменту вищого навчального закладу недержавної форми власності – це організація перевірки на практиці, в реальних умовах теоретично побудованої, у нашому випадку, моделі моніторингу. Для реалізації завдань дослідження необхідно здійснити апробацію моделі моніторингу шляхом організації її експериментальної перевірки.

Організації та проведення експериментальної діяльності присвячено багато праць та розробок науковців. Так, наприклад, Є. Павлютенков провів аналіз поняття “експеримент” у науковій літературі. Автор стверджує, що сьогодні це поняття має понад шість трактувань: починаючи від дослівного перекладу з латинської мови (*experimentum* – спроба, дослід) та завершуючи як метод дослідництва, пізнання. Взагалі автор дотримується такого визначення, що експеримент це один з провідних методів наукового пізнання, за допомогою якого, той хто проводить дослідження, в умовах, що контролюються та керуються, досліджує явища дійсності [2, с. 16-1, 16-14]. Отже, погоджуючись з висновком науковця, можна констатувати, що експеримент виявляє правомірність рішень, що пропонуються, своєчасно вводячи факти, які визначають поведінку його учасників, та реєструючи ті зміни, які пов'язані з дією введеного фактору.

Необхідність проведення експериментальної перевірки розроблених наукових гіпотез, моделей управління навчальним закладом, організації навчального процесу у ньому та ін. обґрунтовується у багатьох дисертаційних дослідженнях. У своєму дослідженні В. Лунячек, погоджуючись з В. Пікельною, наголошує на важливості експерименту як методу наукового дослідження і необхідності його широкого використання в управлінській діяльності [1, с. 48-50]. Спираючись на висловлювання ученої автор вважає, що при проведенні експерименту доцільно спочатку перевірити ефективність прийнятого управлінського рішення або його варіантів на одному з елементів чи підсистем керованої системи і, тільки переконавшись в його ефективності, поширювати на всю керовану систему. І, як висновок, зазначається, що експериментальній перевірці ефективності повинні піддаватися різні процесуальні моменти – технологія руху інформації, необхідна послідовність управлінських операцій, порядок виконання завдань між структурними підрозділами й усередині них [3, с. 48-50].

Таким чином, для проведення експериментальної перевірки нам необхідно розробити певний план її проведення, описати послідовність управлінських операцій, порядок виконання завдань між структурними підрозділами ВНЗ, визначити результати та їх вплив на результативність діяльності навчального закладу. У цьому зв'язку нами був розроблений певний алгоритм запровадження зазначеної моделі в практику

діяльності навчального закладу. Використання моделі моніторингу результативності навчального процесу в системі педагогічного менеджменту ВНЗ недержавної форми власності повинно забезпечити ефективність координування та спрямування розвитку закладу на бажаний результат. Наприкінці перевірки ефективності використання цієї моделі, усі отримані матеріали будуть покладені в основу розробки науково-методичних рекомендацій з питань підготовки науково-педагогічних працівників щодо впровадження моніторингу результативності навчального процесу в систему педагогічного менеджменту ВНЗ недержавної форми власності.

Для проведення експерименту нами було розроблено його план та визначено структуру (табл. 1).

Таблиця 1

Етапи проведення експерименту

<i>Етап</i>	<i>Мета етапу</i>	<i>Стадії етапу</i>
I етап Підготовчий	Підготовка науково-методичної та емпіричної бази експерименту	Теоретичний аналіз літературних джерел з питань технології та інструментарію управління вищим навчальним закладом – для створення попереднього уявлення та вихідної концепції про забезпечення та визначення результативності навчального процесу у ВНЗ приватної форми власності; Вивчення документів і матеріалів результативності діяльності суб'єктів навчального процесу – для визначення вихідного стану його ефективності. Розробка та проведення маркетингового дослідження для визначення освітніх потреб споживачів освітніх послуг.
		Теоретичне узагальнення та розробка кваліметричного інструментарію (базових моделей діяльності суб'єктів навчального процесу), їх формалізація у табличному редакторі Excel. Визначення пріоритетів професорсько-викладацького складу щодо компонентів навчальної діяльності за методом Дельфі. Розробка програми, плану проведення експерименту, виділення етапів та визначення мети їх здійснення. Визначення залежних, незалежних та проміжних змінних; вибір об'єктів дослідження, розподіл на контрольні та експериментальні групи вибірки; вибір методик статистичного опрацювання здобутих даних. Добір методики статистичної обробки отриманих даних.
II етап Констатуючий	Вивчення та опис існуючої ситуації, розробка та обґрунтування моделі моніторингу	Вивчення стану управління навчальним процесом в системі педагогічного менеджменту у ВНЗ недержавної форми власності шляхом та стану задоволення освітніх потреб споживачів шляхом обробки та узагальнення експериментальних матеріалів маркетингового дослідження. Вивчення пріоритетних напрямів діяльності суб'єктів навчального процесу для його координації. Визначення та аналіз вихідних показників ефективності управління навчальним процесом у ВНЗ недержавної форми власності: рівень успішності студентів (якість виконання комплексних контрольних, курсових робіт, здача іспитів зимової та літньої сесій тощо); професійний рівень професорсько-викладацького складу тощо. Узагальнення, аналіз та інтерпретація отриманих результатів.
III етап Формуючий	Експериментальне підтвердження результативності упровадження моделі моніторингу в систему педагогічного менеджменту управління ВНЗ приватної форми власності	Організація експериментального відстеження за апробацією моделі моніторингу в систему педагогічного менеджменту приватного ВНЗ із застосуванням стандартів діяльності професорсько-викладацького складу. Проведення замірів та коригування моделі моніторингу на основі отриманих результатів. Проведення консультацій для професорсько-викладацького складу, як учасників експериментального дослідження.

<i>Етап</i>	<i>Мета етапу</i>	<i>Стадії етапу</i>
		Зіставлення результатів експериментальних та контрольних груп та визначення на цій основі ефективності моделі моніторингу результативності навчального процесу у ВНЗ приватної форми власності. Анкетування та визначення націй основі ефективності застосування моделі моніторингу Вироблення підсумкових висновків та розробка методичних рекомендацій щодо впровадження моделі моніторингу в практику діяльності ВНЗ приватної форми власності.

Експеримент проводився за класичною схемою в три етапи, що включали підготовку до проведення експерименту, констатацію наявного стану управління навчально-виховним процесом у ВНЗ приватної форми власності, вивчення та опис існуючої ситуації для виявлення умов упровадження моделі моніторингу результативності навчального процесу, формулючий експеримент, описання результатів.

Сама логіка проведення експерименту передбачала первинне замірювання існуючого стану системи, запровадження моделі моніторингу результативності навчального процесу в систему педагогічного менеджменту ВНЗ недержавної форми власності, вторинне вимірювання після запровадження, встановлення зв'язків між отриманими результатами, висновки про ефективність запропонованої моделі.

Основною метою проведення експерименту було підтвердження припущення що запровадження моделі моніторингу результативності навчального процесу в систему педагогічного менеджменту у ВНЗ недержавної форми власності забезпечить підвищення результативності навчально-виховного процесу в закладі.

Під час проведення експерименту ми дотримувалися загально визначених принципів проведення експериментальної перевірки: об'єктивності; вивчення досліджуваного явища у процесі його розвитку, змінах; комплексного використання методів дослідження [2, с. 56].

Були використані такі емпіричні методи, як аналіз документації ВНЗ приватної форми власності; усні опитування (проведення інтерв'ю та бесід); письмові опитування (анкетування) та ін. Використовувалися також такі теоретичні загальнонаукові методи, як аналізу та синтезу, узагальнення, класифікації, порівняння, співставлення та ін. для обробки результатів анкетування, тестування; метод експертної оцінки для отримання об'єктивних результатів оцінювання; методи простого середнього арифметичного та частки від цілого для отримання показників зв'язку між отриманими результатами.

Результати експерименту оброблялись з використанням кваліметричного підходу, який використовувався разом із застосуванням табличного редактора Excel.

Виявлення ступеня вимог до організації навчального процесу було здійснено за допомогою анкетування. В анкетуванні взяли участь три категорії респондентів: потенційні студенти, студенти та представники професорсько-викладацького складу. Усього в опитуванні взяли участь понад 250 респондентів. Репрезентативність вибірки забезпечувалась процедурами випадкового відбору респондентів та структури генеральної сукупності досліджуваного контингенту студентів.

Результати оброблялись. Їх обробка проводилась за трьома групами респондентів. За результатами обробки були складені профілі вимог до процесу навчання (табл. 2).

Профілі вимог до процесу навчання

Фактори	Потенційні студенти	Студенти	Викладачі
Організація навчального процесу на основі спеціалізації	В пріоритеті знання, що пов'язані з обраною спеціальністю. Знання повинні бути адаптованими до конкретних галузей виробництва. В основі навчання покладено специфіку конкретної спеціальності.	Широка різноманітна зацікавленість в різних областях. В основі навчання інтеграційність знань, їх універсальність та адаптаційність до практики.	Відповідність державному стандарту вищої освіти, галузевого стандарту вищої освіти, стандарту вищої освіти МУ "РЕГ" по кожній спеціальності ВНЗ. Створення варіативних програм за вибором.
Характер навчальних дисциплін	У пріоритеті знання, які необхідні для здійснення професійної діяльності на виробництві.	Обирають навчальні курси, виходячи із запитів ринку праці та тенденціям престижності професії.	Відповідність вимогам ОКХ, навчальним планам, програмам й вимогам виробництва (науки).
Співвідношення глибини та ширини вивчення навчальних дисциплін	Мають потребу у великій кількості базових дисциплін без особливої глибини вивчення, з орієнтацією на практичне їх застосування в складних бізнес-середовищі	Дуже високі вимоги до глибини вивчення обраних предметів. Орієнтовані на високий рівень кваліфікації	Повинна бути вузька спеціалізація. Предмети повинні викладати фахівці за кожним напрямом. Необхідність своєчасного перегляду варіативних компонентів ОКХ, ОПЦ, навчальних планів, робочих навчальних програм і методичних документів з метою оперативного (випереджуючого) обліку в них досягнень науки, вимог виробництва і перспектив розвитку
Форми організації навчання	У пріоритеті групові форми, також присутні індивідуальні. Визначають очні та заочні форми.	У пріоритеті індивідуальні форми. Визначають як позитивну дистанційну форму (Інтернет). Як ефективну форму – поєднання роботи та навчання.	Органічне поєднання групових та індивідуальних форм навчання. Надають перевагу очній формі та їх відповідність навчальним планам
Мова навчання	Українська, російська.	Українська, російська, англійська.	Українська, російська.
Фактори	Потенційні студенти	Студенти	Викладачі
Обладнання процесу навчання	Наявність спеціалізованих аудиторій, спец лабораторій, необхідних технічних засобів і обладнання	Необхідно високий рівень забезпеченості лабораторно-аудиторним фондом і перспективи його розвитку. Максимальний мультимедійний фонд та високошвидкісне підключення до Інтернет. Наявність технічних засобів навчання.	Визначають за необхідне наявність інтрнета та інтернета у навчальних приміщеннях. Високий ступень забезпеченості всіх видів занять (у т.ч. СРС) спеціальною навчальною літературою, методичними розробками; їх якості та інтенсивності використання на заняттях. Наявність навчально-наочних посібників, тренажерів та інших засобів, які підвищують якість навчання студентів.
Вимоги до професорсько-викладацького складу	Навчальний процес повинні забезпечувати фахівці з високим ступенем професіоналізму	Навчальний процес повинні забезпечувати фахівці з високим ступенем професіоналізму	Навчальний процес повинні забезпечувати фахівці з високим ступенем професіоналізму
Зв'язок з роботодавцями	Не визначають як необхідний	Конче необхідний	Зазначають як бажаний

Фактори	Потенційні студенти	Студенти	Викладачі
Результативність навчання	Затребуваність випускників на ринку праці	Працевлаштування у престижних організаціях та конкурентоспроможний диплом	Якість засвоєння матеріалу студентами; рівень складання тестів, розв'язання задач зі спеціальності та фундаментальних дисциплін і т.п.; оцінки всіх видів практики; якість знань студентів випускного (перед випускного) курсу; якість складання державних екзаменів і захисту дипломних робіт

Таким чином, ми спостерігаємо, що сутність організації навчального процесу респонденти визначають майже по-різному. Потенційні студенти та студенти орієнтуються, в основному на потреби ринку та на подальшу можливість працевлаштування після завершення навчання в університеті. А професорсько-викладацький склад в основу організації навчального процесу бере нормативні державні вимоги щодо підготовки випускника. Тобто йде певна неузгодженість між споживачами освітніх послуг. Але, необхідно зазначити, що всі респонденти згодні з тим, що навчальний процес повинні забезпечувати фахівці з високим ступенем професіоналізму.

Визначено, що на організацію діяльності вищого навчального закладу недержавної форми власності певним чином впливає престиж закладу, якість навчання в ньому та якість професорсько-викладацького складу.

Використана література:

1. Лунячек В. Е. Управління загальноосвітнім навчальним закладом з використанням комп'ютерних технологій : дис. ... канд. пед. н. / В. Е. Лунячек – К., 2002. – 304 с.
2. Павлютенков Є. М. Організація дослідно-експериментальної роботи в сучасній школі / Є. М. Павлютенков // Управління школою. – 2007. – № 34. – С. 16-1, 6-14. – Вкладка.
3. Пикельная В. С. Теория и методика моделирования управленческой деятельности (школоведческий аспект) : дис. ... д-ра пед. наук: 13.00.01 / В. С. Пикельная. – Кривой Рог, 1993. – 374 с.

А н н о т а ц и я

В статтє представлєны матеріалы апробации модели мониторинга результативности учебно-воспитательного процесса в системе педагогического менеджмента высшего учебного заведения негосударственной формы собственности полученные во время ее экспериментальной проверки.

Ключевые слова: мониторинг результативности учебно-воспитательного процесса, модель мониторинга результативности учебно-воспитательного процесса.

A b s t r a c t

The article presents the materials testing of the model for monitoring the effectiveness of the educational process in the system of pedagogical management of higher educational establishments of independent forms of property acquired during its of experimental verification.

Keywords: monitoring the effectiveness of the educational process, a model for monitoring the effectiveness of the educational process